

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

МОВНО-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «ЛОВЕЦЬ У ЖИТІ»

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
Соломон А.Р.

Керівник: к. пед. н., доцент Стеценко Н.М.

Хмельницький – 2025 р.

Додаток 4
до Наказу №219
від 19.09.2025 р.

Завідувачу кафедри
галузевого перекладу
та іноземних мов
Лебедєвій А.В.
здобувача вищої освіти
Соломон А.Р.

ЗАЯВА

щодо самостійності виконання письмової роботи

Я, Соломон Альбіна Русланівна,

здобувач вищої освіти факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

035 «Філологія»

«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

2 курс, денна форма навчання

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Заявляю, що моя письмова робота на тему:

«Мовно-культурні аспекти перекладу роману Дж. Д. Селінджера «Ловець у житті»»

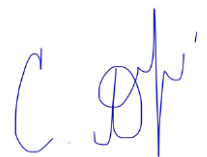
виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання.

Я ознайомлений (а) з діючим Порядком застосування системи «Anti-Plagiarism» у 2025-2026 н.р. в Херсонському національному технічному університеті, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

Як автор, я згоден на безоплатній основі передати університету невиключні права на використання моєї письмової роботи шляхом її оприлюднення у довготривалому відкритому доступі в репозиторії університету відповідно до вимог чинного законодавства України про авторське право та згідно з Положенням про інституційний репозиторій Херсонського національного технічного університету (наказ №218 від 08.12.2023 р.).

Дата 05.12.2025

Підпис

Додаток 5
до наказу №219
від 19.09.2025 р.

СУПРОВІДНИЙ ЛИСТ

до письмової роботи, що подається на перевірку на наявність плагіату

Назва роботи: «Мовно-культурні аспекти перекладу роману Дж. Д. Селінджера
«Ловець у житі»»

Автор (ПІБ): Соломон Альбіна Русланівна

Шифр академічної

групи: 6ФП

Випускова кафедра: галузевого перекладу та іноземних мов

Керівники (ПБ всіх керівників): Стеценко Наталя Миколаївна

Консультанти (ПІБ всіх консультантів, за наявності): Стеценко Наталя
Миколаївна

Опоненти (ПБ всіх опонентів, за наявності): -

Адреса автора у корпоративній електронній пошті ХНТУ: _____
s6967550@kntu.edu.ua

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов
Освітній рівень другий(магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –англійська»
Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к. філол. н., доцент
Аеліта ЛЕБЕДЄВА
«27» січня 2025року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Соломон Альбіні Русланівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Мовно-культурні аспекти перекладу роману Дж. Д. Селінджера «Ловець у житті».

керівник роботи Стеценко Наталя Миколаївна, к. пед. н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказами закладу вищої освіти від 14.01.2025 № 21-с та 16.09.2025 № 426-с.

2. Строк подання здобувачем роботи 19.12.2025

3. Вихідні дані до роботи: Об'єктом дослідження виступають засоби мовної маніпуляції в англійській мові. Предметом дослідження є лінгвопрагматичні особливості засобів мовної маніпуляції в сучасних англomовних політичних текстах та способи відтворення їх українською мовою.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1.Назва першого розділу. 2.Назва другого розділу. 3.Назватретього розділу.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (з точним зазначенням джерел оригінального та перекладних текстів)

20 таблиць, 20 рисунків, 3 Додатки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Наталя СТЕЦЕНКО, к. пед. н., доцент</i>	27.01.2025	19.11.2025
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Наталя СТЕЦЕНКО, к. пед. н., доцент</i>	27.01.2025	26.11.2025

7. Дата видачі завдання 27.01.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та опрацювання матеріалів для формування теми та завдань дослідження	27.01.25 – 09.02.25	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи. Визначення методологічної бази та методів дослідження	10.02.24 – 23.02.25	<i>виконано</i>
3.	Робота над I розділом кваліфікаційної роботи, систематизація теоретичних джерел	16.09.25 – 15.10.25	<i>виконано</i>
4.	Робота над II розділом кваліфікаційної роботи. Збір фактичного (ілюстр.) матеріалу	16.10.25 – 31.05.25	<i>виконано</i>
5.	Робота над III розділом кваліфікаційної роботи	01.11.25 – 15.11.25	<i>виконано</i>
6.	<i>Формулювання висновків за темою дослідження</i>	16.11.25 – 19.11.25	<i>виконано</i>
7.	<i>Оформлення роботи</i>	20.11.25 – 26.11.25	<i>виконано</i>
8.	<i>Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання</i>	27.11.25 – 03.12.25	<i>виконано</i>
9.	Надання роботи на рецензування	04.12.25 – 08.12.25	<i>виконано</i>
10.	<i>Подання роботи для перевірки у КСПНП</i>	09.12.25	<i>виконано</i>
11.	<i>Захист роботи в ЕК</i>	23.12.25	

Здобувач

(підпис) **Альбіна СОЛОМОН**
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

(підпис) **Наталя СТЕЦЕНКО**
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОМАНУ Д. Д. СЕЛІНДЖЕРА «ЛОВЕЦЬ У ЖИТІ»	11
1.1. Роман Д. Д. Селінджера «Ловець у житі» як лірико-психологічна повість	11
1.2. Жанрові особливості твору Д. Д. Селінджера «Ловець у житі»	21
1.3. Феномен підлітка у культурі США та його відображення у романі	26
1.4. Історія перекладу роману в Україні	29
1.5. Особливості образу Голдена Колфілда	32
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ДО «ЛОВЦЯ У ЖИТІ»	36
2.1. Еволюція перекладознавчих концепцій і підходів	36
2.2. Когнітивно-лінгвістичний аспект перекладацького процесу	39
2.3. Норми та стратегії перекладу: від формальної до функціональної еквівалентності	42
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ДЖ.Д.СЕЛІНДЖЕРА «ЛОВЕЦЬ У ЖИТІ»	47
3.1. Особливості перекладу стилістично зниженої лексики у романі Дж. Д. Селінджера «Ловець у житі»	47
3.2. Способи перекладу розмовної та побутової лексики у романі Дж. Д. Селінджера «Ловець у житі»	60
3.3. Граматичні трансформації у перекладі роману Дж. Д. Селінджера «Ловець у житі»	71
Висновки до розділу 3	85
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90

ВСТУП

У світовій літературі та культурі американський письменник Джером Девід Селінджер посідає особливе місце. Митця, цілковито не схожого на інших, філософа, одинака, загадкову особистість, високо цінували Хемінгуей, Бьолль, а критики ставлять його поряд з такими майстрами американської літератури, як Еліот і Фолкнер.

Дж.Д. Селінджера недаремно називають одним з найнепередбачуваних митців ХХ ст., його твори отримали суперечливі оцінки та породили безліч дискусій й різноманітних інтерпретацій. Несхожий на інших, маючи складну особисту вдачу, він посідає особливе місце в американській літературі.

Через свій складний внутрішній світ, важкий воєнний та взагалі життєвий досвід, складні родинні стосунки, опублікувавши свій останній твір «Хепворт'16, 1924» («Hapworth'16, 1924») у 1965 р., митець більше так нічого й не написав, замовкнувши після цього аж до своєї смерті у 2010 році.

Сповнені внутрішньої сили й гармонії, його твори настільки цікаві й глибокі, що знаходять відгук у серцях читачів ХХІ сторіччя. Пояснити це можна їх алогічністю, наповненістю символами та натяками.

Значна частина критичних і дослідницьких робіт припадає на єдиний роман Селінджера «The Catcher in the Rye» – «Ловець у житі» (1951 р.). На те є вагомі причини. Досліджуючи творчість Дж. Д. Селінджера, критики відзначають: в історії літератури кожної країни є книги, що стають символами свого часу, вбираючи в себе світобачення цілої епохи [66]. Для багатьох таким художнім узагальненням післявоєнної Америки є роман «Ловець у житі» (Whitfield, 1997). Знаковий твір, символ повоєнної американської літератури, він і сьогодні не втрачає свого «шарму», викликає бажання зрозуміти підлітків – і тодішніх, яких у п'ятдесят першому, у розпал холодної війни, називали «поколінням, що мовчить», і сьогоднішніх – Net Generation (Finkelstein, 1967), і не просто виховувати їх, нав'язуючи певну мораль та принципи й норми поведінки, а глибше вдивлятися у внутрішній світ кожного [48]. І досить

звичайний, хоча й дещо відмінний від інших, хлопець Голден Колфілд допомагає це зробити якнайкраще.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, роман Дж.Д. Селінджера «Ловець у житті» залишається одним із найвпливовіших творів світової літератури XX століття, що продовжує формувати читацькі смаки та впливати на розвиток літературного процесу.

По-друге, на сьогодні існує лише один переклад цього твору українською мовою, зроблений О. Логвіненьком у 1984, що потребує критичного аналізу з позицій сучасного перекладознавства.

По-третє, стилістично знижена лексика, яка є невід'ємною частиною ідіостилю Селінджера та засобом характеристики головного героя, становить особливу перекладацьку проблему, що досі не отримала всебічного висвітлення у вітчизняному перекладознавстві.

Об'єктом дослідження є роман Дж.Д. Селінджера «The Catcher in the Rye» («Ловець у житті») та його переклад українською мовою.

Предметом дослідження є способи та стратегії перекладу стилістично зниженої лексики у романі Дж.Д. Селінджера «Ловець у житті» українською мовою.

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз способів перекладу стилістично зниженої лексики у романі Дж.Д. Селінджера «Ловець у житті» на основі порівняння оригінального тексту з українським перекладом.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Визначити теоретичні засади дослідження стилістично зниженої лексики та способів її перекладу;
2. Схарактеризувати місце та функції стилістично зниженої лексики в ідіостилі Дж.Д. Селінджера та романі «Ловець у житті»;
3. Здійснити вибірку стилістично знижених лексичних одиниць з тексту оригіналу та зробити їх класифікацію;

4. Проаналізувати способи перекладу стилістично зниженої лексики в українському перекладі О. Логвіненка;
5. Визначити ступінь адекватності та еквівалентності перекладацьких рішень у відтворенні стилістично маркованих одиниць.

У представленому магістерському дослідженні, що присвячене культовому твору «Ловець у житі», ми розглядаємо його крізь призму перекладацьких аспектів, у культурному контексті доби. Вибір даної теми зумовлений, насамперед, великим інтересом до творчості Дж. Д. Селінджера та вивчення специфіки перекладу «Ловця у житі» [1]. Цей аспект привертає увагу перекладачів, адже на сьогодні існує лише один переклад твору українською мовою, зроблений перекладачем Олексом Логвіненком у 1984 році.

Методологічною основою дослідження є комплексний підхід, що включає структурно-семіотичний аналіз, історико-порівняльний та культурологічний методи, принципи цілісного аналізу твору [76]. Це дозволяє дослідити роман «Ловець у житі» як один із яскравих феноменів не лише літератури, а й культури, що відтворив зрушення у суспільній свідомості західного світу та США, викликаних процесом зміни поколінь [44]. Саме комплексний підхід у вивченні роману Дж.Д. Селінджера відповідає характеру розвитку науково-критичної інтерпретації літератури нашого часу, що демонструє тяжіння до інтеграції різних дослідницьких методів у межах окремої наукової роботи.

Теоретичною основою магістерської роботи є дослідження з різних аспектів перекладознавства, літературознавства, культурології, філософії, психології, лінгвістики, історіографії. Нами було використано класичні роботи з теорії перекладу – Catford, Nida & Taber, Newmark, Vinay & Darbelnet, та українські дослідження з перекладознавства (Карабан, Коптілов, Корунець, Коломієць, Ребрій та ін.).

Методи дослідження: метод суцільної вибірки, використаний для добору стилістично знижених лексичних одиниць з тексту оригіналу; метод верифікації отриманих даних, а саме перевірка приналежності обраних одиниць до шару

стилістично зниженої лексики; метод порівняльного аналізу тексту оригіналу та тексту перекладу, застосований для з'ясування способів перекладу стилістично знижених лексичних одиниць українською мовою; метод кількісного аналізу, необхідний для встановлення кількісних показників способів перекладу.

Практичне значення роботи зумовлене тим, що вона відкриває шлях до подальшого вивчення творчості Дж.Д. Селінджера і тих нових тенденцій, що продовжують і сьогодні знаходити особливі форми свого втілення не лише у літературі, але й у перекладознавстві.

Матеріали дослідження можуть бути використані при вивченні сучасної літератури США у контексті світової, історії зарубіжної літератури, на семінарах і практичних заняттях з проблем перекладу художньої літератури, а також можуть застосовуватися у спецкурсах з перекладознавства.

Робота пройшла апробацію на II Міжнародній науково-практичній конференції «Наука та освіта як основа суспільного розвитку» (Житомир, 28 квітня 2025 року), організованій Міжнародним гуманітарним дослідницьким центром Research Europe, де результати представлено у матеріалах конференції. Апробація також відбулася на XVI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі» (17–18 квітня 2025 року), де результати дослідження були представлені в тезах доповіді «Переклад сленгу в романі Дж. Д. Селінджера “Ловець у житті”: лінгвістичні та культурні аспекти». Крім того, основні положення магістерської роботи висвітлено у науковій статті «Cultural-linguistic aspects of translation of informal vocabulary in teenage literature (using the example of J. D. Salinger's novel *The Catcher in the Rye*)», опублікованій у фаховому виданні категорії Б Актуальні питання гуманітарних наук, вип. 88.